

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Gf.III.30.184/2022/6.

A felperes:

felperes neve Kft. (felperes székhelye)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Neuheiser Romuald Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Neuheiser Romuald ügyvéd; ügyvédi iroda címe)

Az alperes:

alperes neve Kft. (alperes székhelye)

Az alperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Ács és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Ács Balázs ügyvéd; ügyvédi iroda címe)

A per tárgya:

Vállalkozói díj megfizetése és egyéb követelés érvényesítése

Az elsőfokú bíróság neve és megfellebbezett határozatának a száma:

Szegedi Törvényszék 7.G.40.012/2022/18.

A fellebbező fél és a fellebbezés sorszáma:

Az alperes, 7.G.40.012/2022/19.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 150 000 (egyszázötvenezer) forint másodfokú eljárási költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A tényállás

[1] Az alperes és a C... Zrt. közös „konzorcium neve” konzorciuma pályázati úton nyerte el a-...../.../-.....-... számú projekt neve Projekt tervezési és kivitelezési munkálatainak elvégzését a FIDIC Sárga Könyv feltételrendszere szerint. A konzorciumvezető 2014. május 27. napján szándéknyilatkozatot adott ki, amelynek értelmében a víztisztító technológiával összefüggő előkészítési, tervezési, beszerzési és megvalósítási munkálatok koordinálási feladataival a felperest bízta meg.

[2] A 2014. október 27. napján megkötött vállalkozási szerződés alapján az alperes megrendelte a felperestől a projekt neve Projekt kivitelezési helyszínein (település 1 neve, település 2 neve, település 3 neve, település 4 neve, település 5 neve, település 6 neve, település 7 neve, település 7 neve) a vízkezelő komplett beszerzését, a próbaüzem lefolytatását és a technológia igazolása érdekében egy kisminta kísérlet elvégzését. A szerződés 2. pontja szerint a teljesítés helye: „A projektben résztvevő települések vízműtelepei” A felperest megillető vállalkozói díjat a következők szerint határozták meg:

Kisminta kísérlet üzembe helyezése	375 000 forint + áfa
Próbaüzem indítása: első visszamosás, aktiválás	2 400 000 forint + áfa
Próbaüzem lebonyolítása víz, energia, vegyszer, kezelői bér és laboratóriumi költségek nélkül, próbaüzem sikerdíja:	25 000 000 forint + áfa
Kezelési utasítás készítése és a kezelő oktatása:	2 000 000 forint + áfa

Mindösszesen	29 775 000 forint + áfa
--------------	-------------------------

[3] Kikötötték, a vállalkozói díj átalányár. A próbaüzem során a vállalkozói díj első fele az első sikeres próbaüzem esetén válik esedékessé, a második fele az utolsó sikeres üzempróba után, 15 napos átutalással. A próbaüzem akkor minősül sikeresnek, ha a 201/2001. (X.25.) Kormányrendelet előírásai teljesülnek vas, mangán, arzén, ammónia, THM, AOX beltartalmak vonatkozásában.

[4] A vállalkozási szerződés megkötésével egyidejűleg egy „szállítási szerződés” megjelölésű külön szerződésben a felek megállapodtak abban is, a felperes a projekt vízkezelő rendszereihez tartozó szűrőanyagokat és adagoló berendezéseket biztosítja, a helyszínekre leszállítja. Részletesen rögzítették az anyagok fajtaát, mennyiségét, azok ellenértékét, továbbá a klórozó berendezések (tartályok, vezérlők stb.) telepítési helyek szerinti mennyiségét és azok ellenértékét. E külön szolgáltatás összes díját 21 782 000 forint + áfa összegben határozták meg, átalányáron. A felperest megillető díj tartalmazta a szállítási költséget a klórozók üzembe helyezési költségét, valamint a szivattyúk helyszínre történő szállítását és átadását.

[5] A konzorcium tervező alvállalkozója 2015. július hónapban – településenként, azonos tartalommal – próbaüzemi tervet, ideiglenes kezelési és karbantartási utasítást készített. A próbaüzem lefolytatását két szakaszra osztotta, az elsőben a vízkezelőtelepi technológia próbaüzemének feltételeit és annak ütemezését határozta meg. A terv rögzítette: „A próbaüzem I. szakaszának teljesítéséhez legalább 2 db sikeres bakteriológiai és 1 db sikeres kémiai vizsgálati eredmény szükséges, akkreditált labor által vett mintákkal igazoltan. A próbaüzem első fázisa abban az esetben zárható le a harmadik hét végén, amennyiben a mérési eredmények megfelelnek a 201/2001. (X.25.) Kormányrendeletben és annak módosításaiban foglalt vízminőségi paramétereknek, valamint, ha a tisztított víz közegészségügyi szempontból kifogástalan. A próbaüzem első fázisának sikeres lezárulta után a víz a hálózatra engedhető, ha a vállalkozó az eredményről a Megyei Népegészségügyi és Szakigazgatási Szervezetét tájékoztatta és annak a hálózatra bocsátás ellen nincs kifogása, valamint a Mérnök szervezet (műszaki ellenőr) a hálózatra bocsátáshoz, egyben a próbaüzem második szakaszának megindításához megadta a hozzájárulását. A próbaüzem második szakasza során a tisztított víz a hálózatra engedhető, a hálózati vízigény szükséges mértékének megfelelően. A próbaüzem a hálózati vízminták akkreditált módszerekkel történő ellenőrzésekor ér véget. A hálózati mintavételezésnek ki kell elégítenie a 201/2001. (X.25.) Kormányrendeletben és módosításaiban foglalt vízminőségi paramétereket. A vízminőséget a most is használatos hálózati ponton kell vizsgálni.”

[6] A konzorcium tervező alvállalkozója 2015 decemberében – településenként – próbaüzemi zárójelentést adott ki a vízműtelepek és a vízkezelési technológia próbaüzeméről. Ebben rögzítésre került: „... a kiépített vízműtelep és vízkezelési technológia próbaüzemeltetését a kivitelező „konzorcium neve” Konzorcium végezte, a víztisztító rendszert bedolgozta és beszabályozta, valamint a kezelő személyzetet a tisztító rendszer üzembiztos működtetésére betanította. ... Megfelelő üzemeltetés és rendszeres karbantartás mellett a vízműtelep a víztisztítás feladatainak ellátására alkalmas és biztosítani tudja az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. (X.25.) Kormányrendeletben előírt határértékek folyamatos betartását.”

[7] Az illetékes kormányhivatal 2015 decemberében – településenként – határozatokat, illetve nyilatkozatokat adott ki, amelyek alapján a vízkezelő technológia próbaüzemi működésével kezelt víz, hálózatra történő termeléséhez hozzájárult, illetve igazolta, hogy az akkreditált laboratóriumi vízvizsgálati eredmények alapján a technológia által kezelt és a

hálózatba vezetett ivóvíz minősége megfelel a 201/2001. (X.25.) Kormányrendeletben foglalt paramétereknek.

[8] Az illetékes kormányhivatal 2016. augusztus és szeptember hónapokban a kivitelezéssel érintett településeken a kiépített vízkezelő technológia próbaüzemének lezárásához határozatokkal hozzájárult, a következő feltételekkel:

„A próbaüzem lezárását követő 6 hónapig (monitoring időszak) legalább 2 heti gyakorisággal akkreditált vizsgálatot kell végeztetni egyidejűleg a nyers vízből, a hálózatra menő ponton és a hálózaton kijelölt helyeken.

A vizsgálatok eredményeiről a kormányhivatalt tájékoztatni kell.

A monitoring időszaka alatt előadódó rendkívüli eseményről, illetve az elhárítás intézkedéseiről tájékoztatni kell a kormányhivatalt.

Az üzemi naplót naprakészen vezetni kell.”

A határozatok indokolása minden esetben tartalmazta, hogy a konzorcium 2015 decemberében kérte a kezelt víz hálózatra termelésének engedélyezését, ehhez településenként három eredményes vízmintát csatolt, amelyek megfeleltek a 201/2001. (X.25.) Kormány rendeletben előírt határértékeknek, erre tekintettel az engedélyeket a kormányhivatal megadta.

[9] A felperes feladatát a vízkezelő rendszer telepítése, komplett beszabályozása és próbaüzemének lefolytatása képezte. A vízkezelő a vízellátó egység egy része, hozzá tartozik a víznyerés, kezelés, valamint a vízelosztás is, mely az adott településeken hálózaton keresztül történik. A telepen, illetve a hálózat kijelölt helyén vett vízminta vizsgálata és paramétereinek határérték alatti adatai igazolják a vízkezelő technológia alkalmasságát. A vízkezelő sikeres próbaüzeme a klórozó berendezések beépítése és üzembe helyezése nélkül nem lehetséges.

[10] A peres felek 2015. december 31. napján „Visszavásárlási megállapodást” kötöttek. Ebben megállapították, az alperes 2015. szeptember 21. napján 27 552 liter Manoxane szűrőanyagot vásárolt a felperestől 30 307 200 forint + áfa vételárért, 1 100 forint/liter + áfa egységáron azzal a kikötéssel, hogy a szűrőanyag tulajdonjogát az alperes a vételár kifizetésével szerzi meg. Az alperes a vételárat csak részben fizette meg. A leszállított szűrőanyagból 13,325 m³ kifizetetlen mennyiség nem került felhasználásra. Erre nézve a felek megállapodtak abban, hogy a felperes az eredeti 1 100 forint + áfa eladási áron visszavásárolja a 13,325 m³-nyi maradék szűrőanyagot. A visszavásárlásról az alperes számlát állít ki, de a számla összegét a felperes nem utalja át, hanem a Manoxane szűrőanyag eredeti eladási árával szemben számolják el. A peres felek 2016. január 19. napján külön megállapodást kötöttek arról, hogy az egymással szemben kölcsönösen fennálló, 18 615 025 forint összegű tartozásuk-követelésük kompenzációval kerül kiegyenlítésre.

[11] A projekt neve Önkormányzati Társulás és az alperes konzorciuma 2015. december 4. napján megkezdte a projekt átadás-átvételi eljárását, amely 2015. december 22. napján eredményesen zárult, a létesítmények elkészültek, a feltárt hibalistában szereplő tételek javítását a konzorciumnak 2016. május 15. napjáig kellett elvégeznie.

[12] A peres felek között minhárom szerződés kapcsán elszámolási vita alakult ki. A felperes vállalkozói díjigényeit alperes azzal hárította el, hogy álláspontja szerint a már átutalt összegek fedezik a csak részleges felperesi teljesítések ellenértékét.

[13] A település 6 nevei és a település 7 nevei klórozók szerelésével összefüggésben szakértői módszerekkel utólag tételesen már nem munkálható ki a felperes által el nem végzett munkákra eső díj és költség összege.

A felperes keresete, az alperes ellenkérelme és viszontkeresete

[14] A felperes keresetében kérte, a bíróság kötelezze az alperest 3 048 000 forint és ezen összeg után 2016. január 31. napjától, 31 750 .000 forint és ezen összeg után 2019. május 26. napjától, továbbá 6 112 383 forint és ezen összeg után 2019. április 25 napjától a kifizetésig járó, a Ptk. szerinti mértékű késedelmi kamat megfizetésére.

[15] Kötelezze az alperest arra, a birtokában lévő 13,325 m3 Manoxane szűrőanyagot adja ki, amennyiben erre természetben nincs módja, úgy fizessen meg kártérítés jogcímén 18 615 025 forintot, valamint ezen összeg után 2016. január 1. napjától a kifizetésig járó Ptk. szerinti mértékű késedelmi kamatát.

[16] Tényállításként előadta, a projekt neve projekt alvállalkozó kivitelezője volt, az alperessel kötött szállítási, valamint vállalkozási szerződés alapján. Ezek teljesítéseként a kivitelezéshez szükséges speciális víztechnológiai rendszert, berendezést biztosította, illetve ezen technológia alkalmazásához szükséges klórozó berendezések leszállítását, beállítását vállalta, továbbá a technológia üzembehelyezését, próbaüzem indítását, próbaüzem lebonyolítását, valamint a kezelők oktatását és használati utasítás készítését.

[17] Mindkét szerződésben a vállalkozói díj átalányárban került meghatározásra. Felperes állítása szerint, 2015. év végéig a szerződésekben vállalt kötelezettségeit maradéktalanul teljesítette. Két helyszínen a klórozó berendezéseket nem tudta véglegesen beállítani, mivel az elhelyezésre szolgáló helyiségek kiépítése nem történt meg. Ott csak ideiglenes telepítés történt betontálcákra, vezérlő automatika nélkül. Erre tekintettel azonban a proforma számlákban szereplő eredeti követelési összegeket arányosan csökkentette. A ténylegesen elvégzett kivitelezéssel, illetve beállítással összefüggésben 6 112 383 forint megfizetését kérte ezen a jogcímen, figyelembe véve az alperes előlegfizetéseit is.

[18] A próbaüzem indítást, az első visszamosást, aktiválást szintén elvégezte, ezt az alperes el is ismerte, azonban a 2 400 000 forint + áfa összeget ezen a jogcímen mégsem fizetett meg.

[19] A vállalkozási szerződésben írt próbaüzemet eredményesen lebonyolította, ezért a próbaüzem sikerdíja, 25 000 000 forint + áfa is megilleti.

[20] Jogállításként a Ptk. vállalkozási szerződésre vonatkozó rendelkezéseire hivatkozott, illetve a kártérítésre vonatkozó szabályokat is megjelölte. A kiadásra irányuló keresetrész tekintetében tényállításként előadta, a technológiához szükséges szűrőanyagokat leszállította az alperesnek, aki azok vételárát csak részben – mintegy felét – fizette meg. A kivitelezést követően a keresetlevélben megjelölt mennyiségű szűrőanyag maradt ki, amely tekintetében a felek között visszavásárlási szerződés jött létre, ehhez a vételár fizetési kötelezettséget kompenzációval lehetett teljesítenie, így további díjfizetés nélkül köteles az alperes részére kiadni a szűrőanyagot, amelyre azonban nem került sor.

[21] A felperes bizonyítási indítványként az általa becsatolt okirati bizonyítási eszközök ismertetését kérte, tanúbizonyítást indítványozott a próbaüzemek lefolytatásának igazolására. Emellett állítási és bizonyítási szükséghelyzetre hivatkozva meghatározott jegyzőkönyvek, mintavizsgálati eredmények kiadására kérte kötelezni az alperest, továbbá szakértői bizonyítás elrendelésére tett indítványt. Kérte, a bíróság az alperes magánszakértői véleményének felhasználására tett indítványát utasítsa el. Ezt azzal indokolta, hogy az azt elkészítő személy nem igazságügyi szakértő, emellett felmerült elfogultsága is, mivel más projekteken az alperes megbízása alapján már eljár. Indítványozta a Megyei ÁNTSZ megkeresését a próbaüzemi naplók megküldése céljából.

[22] Az alperes kérte a kereset elutasítását, egyúttal viszontkeresetet terjesztett elő. Ellenkérelmében a felperes keresetét mind ténybeli, mind jogi alapjában, valamint összecszerűségében egyaránt vitatta. Álláspontja szerint, a felperes vállalt kötelezettségeit nem szerződészerűen teljesítette, a klórozó berendezések teljes szerződött mennyiségét nem szállította le és nem is szerelte be. A próbaüzemet a teljes vízhálózaton nem folytatta le. A szerződés téves értelmezése, hogy a felperesnek ez a kötelezettsége kizárólag a vízkezelő technológiára nézve állt fenn, miután a próbaüzem csak akkor minősül sikeresnek, ha a 201/2001. (X.25.) Kormányrendelet előírásai szerinti értékek az egész hálózaton teljesülnek a vas, mangán, arzén, ammónia, THM, AOX vonatkozásában. Mindebből következően sem a klórozókkal összefüggő díjazásra, sem pedig a sikerdíjra alperes nem tarthat igényt. Nem igazolt az a tény, hogy a felperes a klórozók beszereléséhez alvállalkozót vett igénybe, akinek kifizette az áthárítandó díjat. Alperes utalt arra, egy 2019-es szerződésminta került csak becsatolásra ebben a körben. A fel nem használt szűrőanyagot visszavásárolta a felperes, a felek elszámoltak, a szűrőanyagot a felperes elszállította, ezt bizonyítja, hogy az alperesi ügyvezető a kompenzációt engedélyezte.

[23] Alperes viszontkeresetet is előterjesztett, amelyben kérte a bíróságot, kötelezze a felperest 58 921 594 forint, valamint ezen összeg után a viszontkereset-levél kézhezvételétől a kifizetésig terjedő időre a Ptk. 6:155. §-a szerinti mértékű kamat megfizetésére. Alperesi állítás szerint, a felperes szerződészegést követett el, a próbaüzemet teljeskörűen nem folytatta le, emiatt többlet-munkavégzés vált szükségessé, a kormányhivatal előírása szerint mintegy 6 hónapi időtartamban kellett folytatnia a további próbaüzemet, illetve 6 hónapos monitoring időszakot is elrendeltek. Az ÁNTSZ előírásoknak megfelelően azt mindaddig tovább kellett folytatnia, amíg a hálózaton a megfelelő minőségű ivóvíz nem vált biztosítottá. Alperesnek a próbaüzemet más alvállalkozókkal kellett lefolytatnia, így ebből eredően többlet költségek merültek fel, ezek közt szerepel a más alvállalkozóknak kifizetett vállalkozói díj, az alperes saját munkavállalóinak a többletbéreköltsége és az erre eső járulékok, továbbá a plusz mintavételek költsége. Erre alapított kárigényét alperes 54 256 594 forintban határozta meg. A felperes a klórozókat sem a szerződés szerinti mennyiségben szállította le. Alperes megjelölte azon településeket, amelyek esetében erre nem került sor, ezért más vállalkozó bevonásával kellett ezen munkarészeket befejeznie. Az alperes az el nem végzett munkák összegét és százalékos értékét – a szerződéses összegre vetítve – a következőképpen határozta meg: település 6 neve: 739 000 forint, 30,7%, település 7 neve 784 805 forint, 24,8%. Az ezzel összefüggésben felmerült többletköltségét 4 665 000 forintban jelölte meg.

[24] Bizonyítékként az általa benyújtott okiratokra hivatkozott, és az alperesi ügyvezető, továbbá a próbaüzem befejezését elvégző egyéb alvállalkozók tanúkenti meghallgatását kérte, emellett magánszakértői vélemény felhasználására tett indítványt.

[25] A felperes kérte a viszontkereset teljes körű elutasítását, egyaránt vitatva annak ténybeli, mind pedig jogi alapját. Állítása szerint, a kivitelezést szerződészerűen elvégezte, különös tekintettel a próbaüzemre. Előadta, a teljes projektre vonatkozó próbaüzemi tervben foglaltak alapján a próbaüzem két fázisból tevődött össze, az első esetében a technológián előállított vizet nem engedik rá a hálózatra, azt egyáltalán nem is használják fel, majd a második ütemben kerül sor arra, hogy a technológia már a hálózatra termel. A szerződés értelmében neki csak az első ütemre vonatkozó próbaüzemi tevékenységet kellett ellátnia, erre az a tény is utal, hogy a szerződésben eleve mindenfajta költség nélkül határozták meg ebben a tárgykörben az erre jutó díját. Ebből következően az alperes szerződészegésre történő hivatkozása megalapozatlan és a próbaüzem második üteme során felmerült költségek megtérítése iránti igény vele (felperessel) szemben nem érvényesíthető, miután ez nem képezte a szerződésük tárgyát, nem esett az általa teljesítendő műszaki tartalom körébe.

Az alapeljárás során az elsőfokú bíróság döntése és indokai

[26] Az elsőfokú bíróság kijavított ítéletével kötelezte az alperest, 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 40 910 383 forintot, valamint ezen összeg 3 részösszege után a külön-külön meghatározott, kereset szerinti kezdő időpontoktól számított törvényes mértékű késedelmi kamatait. Kötelezte továbbá az alperest, 15 nap alatt adjon ki a felperesnek 13,325 m3 Manoxane szűrőanyagot 18 615 025 forint értékben. Ezt meghaladóan, a Manoxane szűrőanyag ellenértékére vonatkozó vagylagosan előterjesztett marasztalási keresetet, valamint a viszontkeresetet elutasította. Kötelezte az alperest a felperes elsőfokú eljárási költségeinek megfizetésére.

Az ítéltábla részítése az alapeljárásban

[27] Az alperes fellebbezése folytán másodfokon eljáró ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve a megfellebbezett rendelkezései közül az alperest 6 112 383 forint és járuléai megfizetésére kötelező rendelkezést a teljes elsőfokú perköltségre is kiterjedően hatályon kívül helyezte és ugyanezt a bíróságot az érdemi tárgyalási szaktól lefolytatandó új eljárásra és új határozat hozatalára utasította, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[28] Az ítéltábla határozata indokolásában kifejtette, a klórozó berendezések szállítási szerződéséből eredő követelés megítélését illetően kiinduló bizonyíték, hogy a felek 2014. október 27. napján kötöttek az alvállalkozói jogviszonyhoz kapcsolódó szerződést a projekt neve Projekt vízkezelő rendszeréhez tartozó szűrőanyagok és klóradagolóberendezések leszállítására. A szerződés 4. pontjában a felperes nem csupán a klórozók leszállítására, de azok üzembehelyezésére is vállalkozott. A felperes 2015. augusztus 19. napján kötött megállapodást az E... Kft.-vel, mint alvállalkozóval, hogy a berendezéseket leszállítja és üzembe helyezi. A klórozóberendezések automatikus moduljait a felperes azonban csak ott tudta felszerelni és üzembe helyezni, ahol a számítógépes vezérlés szerelésével már elkészült az alperes vállalkozója. Lényeges, hogy a klórozók az automatikus modulok nélkül is teljesen üzemképesek voltak, csak az automatizálási funkciók hiányoztak róluk. Azt, hogy valamennyi településen az összes klórozó már bizonyosan üzemképes volt 2015. végén, az a határozott szakértői megállapítás is alátámasztja, hogy enélkül a próbaüzemet meg sem lehetett volna kezdeni. A felperes nem vitatta, hogy település 6 neve és település 7 neve településeken az alperes más alvállalkozó segítségével fejezte be a klórozók automatizálását. Az új vállalkozó, a B... Kft. azonban a felperes által vállalt összeghez képest nagyobb vállalkozói díjért fejezte be ezt a munkát.

[29] Az alperes tévesen hivatkozott fellebbezésében arra, hogy a felperes követelését mindössze az E... Kft.-vel kötött megállapodással és egy számlával igazolta. A felperes keresetleveléhez csatolta az alperes képviselője által aláírt szállítási szerződést is. Ezen túl a felek e-mailben történt levélváltásaiból (I/F/8. számú melléklet) ugyancsak megállapítható, hogy a felperes 2016. november 7. napján tájékoztatta az alperest a munka elvégzéséről, illetőleg arról, hogy két vízműben még kisebb, pótlólagos eszközt kell telepíteni. Mindezek alapján a felperes képviselője kérte, hogy a levélhez mellékelte proforma számlán (I/F/8. számú melléklet) szereplő összeget az alperes fizesse meg részére. Az alperes képviselőjében személy 1 neve a 2016. november 24. napján e-mailben írt válaszában maga is elismerte, hogy a klórozó rendszer település 6 neve és település 7 neve kivételével „komplett, kész, működik”. Felperes – alperes által nem vitatott – állítása szerint a település 6 neve és

település 7 neve településeken – az alperes késedelme miatt – betontálcára telepítette az alapvető berendezéseket, így a klórozók üzemképesek voltak a próbaüzem megkezdésekor, csupán a számítógépes vezérlés nem volt kiépítve. A perben nem volt vitatott, hogy erre a későbbiekben más vállalkozó által került sor.

[30] Az ítéltábla álláspontja szerint a felperes szerződészerű teljesítését – település 6 neve és település 7 neve települések kivételével – igazolja a felek közötti e-mail levélváltás, melyben az alperes maga is elismerte a felperesi teljesítést, továbbá lényeges bizonyíték erre nézve az a szakértői megállapítás, hogy a klórozó üzemek beépítése nélkül a sikeres próbaüzem nem lett volna lefolytatható (51. számú igazságügyi műszaki szakértői vélemény 29. oldal, 3.1.14. pont).

[31] Az a tény, hogy a felperes szolgáltatásáról csak 2019-ben állított ki számlát, nem cáfolja a felperes teljesítését. A számla későbbi kiállítását a felperes megfelelően indokolta, amennyiben arra hivatkozott, hogy az alperes fizetéstől elzárkózó magatartása miatt a számla kiállításához biztosítania kellett az áfa befizetéshez szükséges összeget, mely csak ekkorra állt rendelkezésére. Ezen részkövetelés összecszerúsége vonatkozásában az ítéltábla utalt a felperes keresetleveléhez F/14. számon csatolt számlára, melyben a felperes részletezi az egyes tételeket, abból kitűnik, hogy követelését csökkentette az alperes által befizetett előlegekkel, illetőleg a részben el nem végzett munka miatt. Az alperes ellenkérelmében és fellebbezésében vitatta a felperesi teljesítést, a viszontkeresetéhez csatolt táblázatban (5. számú beadvány 27. oldal) pedig kimunkálta, hogy a klórozáshoz kapcsolódó hiányzó berendezések telepítését a felperes által díjcsökkentésként elszámolt összegnél drágábban végeztette el más alvállalkozóval. Az alperes nem vitatta, hogy a felperes miért nem tudta befejezni a telepítést-szerelést település 6 neve és település 7 neve vízműtelepén, ezért az ítéltábla sem állapított meg felperesi szerződészegést e körben.

[32] Az ítéltábla figyelembe vette ugyanakkor, hogy a perben rendelkezésre álló adatokból nem különíthető el, mekkora részösszegű lett volna a két érintett településen végzett felperesi tevékenység ellenértéke, illetve milyen értékű volt a ténylegesen elvégzett felperesi munka ezeken a vízműtelepeken, és ezzel arányos-e a felperes önként vállalt díjcsökkentése. Ezekre nem terjedt ki a szakértői bizonyítás sem, mely a peradat-hiányok miatt elengedhetetlenül szükséges lett volna.

[33] Az ítéltábla részítéletben kifejtett álláspontja szerint a klórozók telepítésével kapcsolatos, 6 112 383 forint megfizetésére irányuló követelésének összecszerúsége részben nem bizonyított, ezért az ítéltábla az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletét a Pp. 381. §-át alkalmazva részítéletével a 6 112 383 forintban való marasztalásra irányuló részében – az elsőfokú eljárásban megállapított teljes perköltségre is kiterjedően – hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot e körben a per érdemi szakaszától új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Egyebekben az elsőfokú ítéletet a Pp. 383. § (2) bekezdés alkalmazásával helybenhagyta.

[34] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak a per érdemi tárgyalási szakában a felperes – másodfokú tárgyaláson már vállalt – szakértői díjelőlegezését követően szakértői bizonyítást kellett lefolytatnia a klórozó berendezések szállítására kötött szerződés rendelkezéseit figyelembe véve annak megállapítására, hogy a felperes keresete indokolásában (10. oldal) megjelölt díjcsökkenési mérték (42% és 56%) megegyezik-e a település 6 neve és település 7 neve helyiségek vízműtelepén el nem végzett szerződéses kötelezettség ellenértékével, mivel ezen adat birtokában tud dönten az elsőfokú bíróság a 6 112 383 forint összegű felperesi követelés összecszerúságának megalapozottságáról.

Az elsőfokú bíróság eljárása a megismételt eljárásban

[35] Az elsőfokú bíróság az ítéltábla előírásának megfelelően a megismételt eljárásban kiegészítő szakvéleményt szerzett be, melyben a kirendelt szakértő az alábbi megállapításokat tette.

[36] Az eredeti szerződéses árak a település 6 nevet és település 7 neve települések esetében a proforma számlához képest a felperes által keresetben megjelöltek szerinti %-os arányban, azaz 42%, illetve 56% szerint csökkentett összegben kerültek a végszámlában kiállításra. A szakértő számba vette az elvégzett, illetve elmaradó munkákra vonatkozó, a perben rendelkezésre álló iratok adatait, időrendi sorrendben ismertette a felek között lefolytatott levelezést. Ezek közül a 2016. december 16-ai felperesi elektronikus levél település 6 neve esetében 884 500 forint + áfa, míg település 7 neve esetében 1 150 000 forint + áfa értékű munkateljesítményt tartalmazott. E levél alapján település 6 neve esetében 36%-os, míg település 7 neve esetében 45%-os készülségi szintet talált megállapíthatónak a szakértő. A felperes 2016. november 29-ei levelében a korábban vele közölt idegen ajánlatra reagálva az el nem végzett munkák listáját és azok árát közölte. Ezt település 6 neve esetében 2 265 000+ áfa, míg település 7 neve esetében 2 240 000 forint + áfa összegben határozta meg. A hátralévő munkák aránya település 6 neve esetében eszerint 42%-nyi, míg település 7 neve esetében 56%-os.

[37] A szakértő mindezeket túl rögzítette, a felek a szerződést nem tételes árajánlat, hanem összefoglaló tételeket tartalmazó átalányáron kötötték, utólag szakértői módszerrel a kivitelezés óta eltelt 6 évre figyelemmel, valamint arra, hogy utólag árváltozások következtek be, továbbá tervek és tételes költségvetések hiányában pontos, tételes szakértői számítás már nem végezhető az arányok meghatározására. A szakértő szerint indirekt módon lehet azt feltételezni, hogy 2016. évben a felperes a proforma számlában szereplő árakért befejezte volna a két érintett helységben a vízműtelepek klórozóinak telepítését és hogy a hátralévő munka település 6 neve esetében 58%-nyi, míg település 7 neve esetében 44%-nyi volt.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme a megismételt eljárás során

[38] A felperes a klórozókra kötött szállítási szerződésből eredő, még fennálló követelését az alapeljárás során előterjesztettekkel egyezően tartotta fenn. A megismételt eljárás során készült szakértői vélemény ismeretében arra hivatkozott, az összecszerűség meghatározásánál a szakértő nem vette figyelembe a szerelés munkadíját. Amennyiben az hozzáadásra kerül a kimunkált összegekhez, úgy az ő számszaki levezetése szerinti arányszám adódik.

[39] Az alperes a hatályon kívül helyezett rész tekintetében is változatlanul kérte a kereset elutasítását bizonyítottság hiányában, mivel álláspontja szerint a szakértői vélemény kétséget kizáróan nem támasztotta alá a felperesi teljesítés százalékos mértékét.

Az elsőfokú bíróság ítélete a megismételt eljárásban

[40] Az elsőfokú bíróság ítéletével 6 112 383 forint és járulécai megfizetésére kötelezte felperes javára alperest, akit egyúttal 5 705 524 forint összegű – teljes – perki költségben is marasztalt. A bíróság ítéletének jogi indokolásában rögzítette, a megismételt eljárás tárgyát kizárólag az képezte, a klórozó berendezések szállítási szerződéséből eredő díjköveteléssel összefüggésben a felperes által alkalmazott díjcsökkentési mérték megegyezik-e a nem teljesített szerződéses kötelezettség ellenértékével.

[41] A bíróság ismertette a Pp. 279. § (1) bekezdés bizonyíték értékelési főszabályát és az ahhoz kapcsolódó kommentárt, mely részletezi a perbeli bizonyítékok értékelésének módszertanát. A megismételt eljárásban beszerzett szakértői vélemény értékelésére rátérve a bíróság rögzítette, abból az tűnik ki, a kivitelezéssel összefüggő dokumentáció hiányában utólag nem bizonyítható, hogy a két vizsgált településen milyen mértékű volt a felperesi teljesítés.

[42] A bíróság álláspontja szerint emiatt az objektív bizonyíthatatlanság esete állt fenn, amely azonban nem esett a felperes terhére. A Pp. 279. § (1) bekezdése rendelkezéséből adódóan ugyanis a perben rendelkezésre álló egyéb bizonyítékok, nyilatkozatok egybevetett értékelése is eldöntheti a jogvitát. A bíróság e körben figyelembe vette, hogy az alperes viszontkeresetében korábban számszaki levezetéssel bemutatta, álláspontja szerint a felperes milyen teljesítéseket nyújtott. Az 5. sorszám alatti beadvány 27. oldalán táblázatba szerkesztve településenként határozta meg az elmaradt tételeket, melyek összértékét település 6 neve esetében 739 000 forintban, település 7 neve tekintetében 784 805 forintban állapította meg. Ezen tételeket a szerződéses összegekre vetítve a két település esetében nagyobb mértékű teljesítés elismerést jelent, mint amit a felperes követelt, hiszen 69,3, valamint 75,2%-os szintű teljesítést fogadott el ily módon az alperes, a felperes által megjelölt 58% és 44% helyett. A bíróság a bizonyítékok szabad belátással történő értékelésének eredményeként tényként fogadta el, hogy a felperes által alkalmazott díjsökkentési mérték megegyezik a település 6 neve és település 7 neve helységek vízműtelepein el nem végzett szerződéses kötelezettségek ellenértékével.

[43] A bíróság ítélete záró részében tételesen határozta meg, hogy mely összegű perköltségek merültek fel az alapeljárásban, a másodfokú eljárásban, valamint a megismételt eljárásban a felperesi oldalon, melyek együttes összegét köteles az alperes, a teljes egészében pernyertes felperesnek megtéríteni.

Az alperes fellebbezése és a felperes fellebbezési ellenkérelme

[44] Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak részbeni megváltoztatását és az őt terhelő marasztalási összeg 2 970 657 forintra történő leszállítását. Kérte az első- és másodfokú perköltség pernyertesség, pervesztesség arányában történő megosztását a felek között. A perköltség megfizetésre 2023. július 15-ig kérte az elsőfokú ítéletben megállapított teljesítési határidő meghosszabbítását.

[45] Indokolásként előadta, a per tárgyát a másodfokú részítélet után már csak a klórozók szállítási szerződéséből eredő követelés képezte, mellyel kapcsolatban a fellebbezés ismertette az alapeljárásban hozott ítélet, valamint az azt felülbíráló másodfokú részítélet indokolását. Kiemelte, hogy az együttműködési megállapodás nem helyettesít teljesítést igazoló dokumentumot, a felperes által csatolt számla pedig évekkel a projekt befejezése után került kiállításra, így azt az alperes természetesen vitatta. Mindezeket túl a felperes semmilyen bizonyítékot nem csatolt annak alátámasztására, hogy az érintett településeken milyen szerződés alapján pontosan mikor és mit teljesített.

[46] Alperes felhívta a figyelmet, önmagában az a peradat, hogy a szakértői álláspont szerint a próbaüzem nem lett volna lefolytatható a klórozott tartályok nélkül, nem bizonyítja, hogy az azokkal kapcsolatos teljesítést a felperes végezte el. Felhívta a figyelmet személy 2 neve műszaki vezető 2016. november 24-ei e-mail válasz üzenetére, melyben település 6 neve, illetve település 7 neve esetében kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy csak a legminimálisabb elemek vannak beszerelve. Alperes előadta, az ítéltábla az e-mail levélváltásokból arra a következtetésre jutott, hogy a hét víziközműből öt vonatkozásában

megállapítható a felperes szerződés szerű teljesítése ugyanakkor kifejezetten szakértői bizonyítást hiányolt a település 6 neve és település 7 nevére vonatkozó szerződési kötelezettségek teljesítésének igazolására.

[47] A megismételt eljárásban ennek megfelelően került sor a szakértői vélemény kiegészítésére, melyből az alperes kiemelte, a szakértő sem tudta megállapítani, hogy a felperes által alkalmazott díjcsökkentési mérték a két vízműnél megegyezik-e az el nem végzett szerződéses kötelezettség ellenértékével. A szakértői vélemény egyértelműen rögzíti, hogy szakértői módszerekkel utólag már nem kimunkálható az a költség, ami a felperes által el nem végzett munkákra vonatkozik. A szakértő leírta, hogy csak indirekt módon lehet azt feltételezni, hogy a felperes a proforma számlában szereplő árakért ténylegesen befizetett volna a két vízműtelepen a klórozók telepítését. Ez alapján az elsőfokú bíróság is azt rögzítette, hogy jelen ügyben megállapítható az objektív bizonyíthatatlanság esete. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásában a továbbiakban a viszontkeresetben rögzített elmaradt tételek értékeit vette ítélezése alapjául.

[48] E tekintetben az alperes felhívta a figyelmet, hogy ezek az összegek személy 3 neve magánszakértői véleményében kerültek kimunkálásra, melyet azonban a bíróság korábban már aggályosnak minősítette és kirekesztette a hitelt érdemlő bizonyítékok köréből. Megjegyezte, a másodfokú bíróság számára is rendelkezésre álltak ezek a peradatok, ennek ellenére az ítéltábla is úgy ítélte meg, hogy szakértői bizonyítást kell lefolytatni a teljesítési arányok pontos meghatározásához éppen azért, mert nem tartotta elegendőnek a perben rendelkezésre álló bizonyítékokat.

[49] A fellebbezési álláspont szerint jelen esetben nem áll fenn az objektív bizonyíthatatlanság esete, a szakértői bizonyítás sikertelenségét a bizonyításra kötelezett felperesnek kell viselnie. személy 2 neve idézett nyilatkozatából nem lehet arra következtetést levonni, hogy 42%, illetve 56%-os arányú teljesítés történt volna felperes részéről. Emellett alperes felhívta a figyelmet, hogy az említett e-mail üzenetben képviselője további öt vízműtelep esetében is mindenhol felsorolt hiányosságokat, melyeket a fellebbezésében tételesen ismertetett. A továbbiakban hangsúlyozta, a viszontkereset 27. oldalán található táblázatot nem ő készítette, hanem az a magánszakértőjének szakvéleményéből került átvételre, mely magánszakvéleményt azonban maga a bíróság is aggályosnak minősített. Erre alapítva nem fogadható el a felperes egyéb bizonyítékkal alá nem támasztott állítása. Alperes külön sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében a bizonyíték mérlegelés során kiragadta a viszontkereset azon részét, amely egyébként is magánszakvéleményen alapult, és mégis a keresetet alátámasztó érdemi bizonyítékként értékelte annak ellenére, hogy korábban a szakvéleményt aggályosnak minősítette. Ezen bírói mérlegelés visszas, a klórozók tekintetében a viszontkeresetnek csak azon részét veszi figyelembe, amely a felperes számára kedvező. A fellebbezési álláspont szerint a helyes bizonyíték értékelés eredményeként a két település vonatkozásában a felperes keresete elutasítandó.

[50] Alperes táblázatos formában vezette le a hét település esetében a bruttó teljesítési értéket, a már kifizetett két előlegszámla figyelembevételével fennmaradó összeget és ebből vont ki település 6 neve és település 7 neve klórozóira kiszámlázott összeget. Ennek eredményeként határozta meg a fennmaradó, még ki nem fizetett vállalkozói díjat 2 970 657 forint összegben, melyre kérte marasztalásának leszállítását.

[51] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A megismételt eljárásban meghozott ítéletben megállapított tényállásból kiemelte, hogy a konzorcium tervező alvállalkozó 2015. decemberében próbaüzemi zárójelentéseket adott ki a vízműtelepek és a vízkezelési technológia próbaüzeméről, egyúttal a vízműtelepek víztisztítási feladatok ellátására való alkalmasságát is megállapította.

[52] Az illetékes kormányhivatal 2015. decemberében kiadott határozatai a próbüzemi működésekkel kezelt víz hálózatra történő termeléséhez hozzájárult, illetve igazolta, a vízvizsgálati eredmények alapján a hálózatba vezetett ivóvíz megfelelő minőségét. E bizonyítékok igazolják a próbaüzemek sikerét, mely a klórozó berendezések beépítése és üzembe helyezése nélkül nem lett volna lehetséges. Az alperes fellebbezési érvelésével szemben előadta, figyelembe kell venni az egyéb bizonyítékok között az általa készített jegyzőkönyveket a projekt helyszínein a próbaüzemek beindításáról, azok lefolytatásáról, valamint a próbaüzemi zárójelentéseket, melyek a sikeres próbaüzemeltetést ugyancsak igazolják. A vízvizsgálati laborjelentések és az alperes által csatolt kormányhivatali határozatok is ezeket támasztják alá. Hangsúlyozta, a szakértő helytállóan hivatkozott arra, hogy a próbaüzem sikeres lefolytatása nem lett volna lehetséges a klórozó berendezések üzembe helyezése nélkül, ezért ez igazolja az e körben is megvalósult felperesi teljesítést. Maga az alperes igazolta a felperesi teljesítés megtörténtét azzal, hogy 2015. decemberében a megrendelő felé készre jelentette a vízkezelő berendezéseket.

[53] A felperes a továbbiakban ismertette a klórozó berendezések beszerzésének és helyszíni üzembe helyezésének menetét. Nem vitatta, hogy település 6 neve és település 7 neve településeken az alperes más alvállalkozó segítségével fejezte be a klórozók automatizálását, de ez nem jelenti azt, hogy 2015. december végén a klórozó berendezések ne lettek volna a projekt átadására kész állapotban. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megalapozatlan alperes azon fellebbezési állítása, hogy a két településen semmiféle teljesítés nem történt és azokra nézve teljes mértékű díjcsökkentést kíván alkalmazni.

[54] Felperes kiemelte, a két településen az alperes mulasztása miatt nem lehetett az automatikát működésbe helyezni, majd pedig az alperes döntött úgy, hogy a későbbiekben a munka hátralévő részét nem a vele szerződött felperessel, hanem más alvállalkozóval végezteti el. Hangsúlyozta, ő képes lett volna az automatika kiépítésére, de ezt az alperes nem tette lehetővé számára. Ettől függetlenül 2015. év végén a klórozó berendezések már teljes mértékben ellátták funkciójukat, a projektet le lehetett zárni.

[55] A felperes felhívta a figyelmet arra is, számláit oly módon állította ki, hogy a be nem épített anyagok és el nem végzett munkák költségét levonásba helyezte. A másodfokú részítéletben adott ítéltáblai iránymutatásból kiemelte, az ítéltábla részéről sem volt kétséges, hogy a két érintett településen is teljesített, kizárólag annak mértéke volt kérdéses. A szakértői megállapításokból álláspontja szerint nem következik az, hogy a bizonyítatlanság következménye az ő terhére esik, és ezért követelését 3 141 726 forint vonatkozásában el kellene utasítani. Hat év távlatából és a projekt dokumentációjának hiányában fennáll a szakértői bizonyíthatatlanság esete. Ehhez képest az elsőfokú bíróság helyesen alkalmazva a Pp. 279. §-át, a bizonyítás-értékelés eredményeként szabad belátással tényként fogadta el a felperes által alkalmazott díjcsökkentési mérték megalapozottságát. A szakértői bizonyítás eredménytelensége nem jelenti azt, hogy egyéb perbeli adatokat a bíróság a mérlegelés során ne vegyen figyelembe. Az alperesi magánszakértő véleményének bizonyítékok köréből történő mellőzése ellenére az abban foglaltakat, mint a fél személyes előadását, a bíróság figyelembe vehette. Az ítéletből kitűnik, a bíróság nem a magánszakértői véleményre, hanem kifejezetten az alperesi tényállításként előadott nyilatkozatra alapozta a bizonyíték értékelést.

[56] A perköltségre vonatkozó hosszabb határidő megállapítás kapcsán felperes hangsúlyozta, alperesnek nincs olyan méltányolható érdeke, ami indokolná, hogy a perköltség megfizetésére 15 napnál hosszabb határidőt állapítson meg a bíróság, ezt a kötelezettség természete, illetve az sem indokolja, hogy a felperes a székhelyét megváltoztatta, bankszámlái ugyanis nem változtak.

[57] A fellebbezési ellenkérelemre az alperes további észrevételt tett, melyben fenntartotta fellebbezési kérelmét, annak indokait, és ismételten közölte azt a táblázatos elszámolást, mely álláspontja szerint megalapozza a marasztalási összeg 2 970 657 forintra történő leszállítását.

Az ítéltábla döntésének indokai

[58] A fellebbezés nem alapos.

[59] A jelen peres eljárásra a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. tv. (Pp.) rendelkezései az irányadók. A Pp. 370. §-a egyértelműen meghatározza, hogy a másodfokú bíróság a fellebbezés során milyen körben bírálhatja el az elsőfokú bíróság ítéletét. A felülbírálati jogkör az adott kérdés vizsgálatának és a minősítésének a joga, amely magában foglalja az elsőfokú bíróság döntésének megváltoztathatóságát. A Pp. 369. §-a a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörének típusait határozza meg és azt is szabályozza, hogy a felülbírálati jogkör milyen keretek között gyakorolható. Alapvető, hogy a fellebbezések okát és annak indítékait a félnek egyértelműen meg kell határozni és ezzel kell kijelölnie a másodfokú bíróságtól kért jogvédelem tárgyát és körét (Pp. 371. §). Mind a fellebbező fél, mind ellenfelének tisztában kell lennie azzal, hogy milyen okból, az elsőfokú eljárás konkrétan milyen cselekményeit sérelmezve terjesztette elő a fellebbezést, és csak ez jelölheti ki a másodfokú jogvita kereteit, az ilyen tartalmú fellebbezés, illetve ellenkérelem alkalmazkodik a tisztességes eljárás követelményéhez.

A fellebbezés tartalmát illetően az új Pp. rendelkezései szerint továbbra is a fellebbező fél kötelezettsége annak határozott megjelölése, hogy a jogorvoslat során a másodfokú bíróság milyen döntést hozzon, a kifogásolt rendelkezés vagy annak valamely részét mennyiben és milyen okból változtassa meg vagy helyezze hatályon kívül [Pp. 371. § b) pont], továbbá azt az anyagi vagy eljárásjogi jogszabálysértést is meg kell jelölnie, amire a fellebbezését alapítja [Pp. 371. § d) pont].

[60] Az alperes fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását és marasztalásának 2 970 657 forintra történő leszállítását, illetve a peres feleket terhelő perköltség pernyertesség arányában történő megváltoztatását, továbbá az öt terhelő perköltség fizetési határidő – lehetőség szerint – 2023. július 15. napja utáni időpontra történő módosítását.

[61] Kérte az elsőfokú bíróság által megállapított tények újra értékelését, erre figyelemmel az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás módosítását, és a felperes keresete település 6 neve és település 7 neve településeket érintő, klórozó telepítésére vonatkozó követelésrészének az elutasítását. Álláspontja szerint a megismételt eljárásban lefolytatott szakértői bizonyítás eredménytelenségét, az ebből fakadó következtetéseket az elsőfokú bíróság nem megfelelően vonta el és a bizonyítás eredményének szabad mérlegelése helyett, bizonyítás eredménytelenségét a felperes terhére kellett volna értékelnie, és a bizonyítatlanság miatt felperes keresetét e részben el kellett volna utasítania.

[62] Az alperes védekezése a perben, illetőleg a fellebbezésben két irányú volt: egyrészt vitatta, hogy a perbeli klórozók telepítését és próbaüzemét ténylegesen a felperes végezte el, másfelől a felperes által település 6 neve és település 7 neve településeken telepített klórozó berendezésekkel kapcsolatos vállalkozói díj összegszerűsége bizonyításának eredménytelenségét kérte a felperes terhére értékelni.

[63] A vállalkozási szerződés megkötésével egyidejűleg a peres felek egy „szállítási szerződés” megjelölésű külön szerződésben megállapodtak arról, hogy a perbeli projekt vízkezelő rendszeréhez tartozó szűrőanyagokat és adagoló-berendezéseket a felperes biztosítja, beszerzi és szállítja a szerződéses helyszínekre. A megállapodásban a felek

részletesen meghatározták a szállítandó anyagok fajtáit, mennyiségét, ellenértékét, a klórozó berendezések telepítési helyek szerinti mennyiségét és ellenértékét. A felperesnek járó 21 782 000 + áfa összegű díj tartalmazta a szállítási költséget, valamint a klórozók üzembe helyezési költségét, illetőleg a szivattyúk helyszínre történő szállítását és átadását. A felperes település 7 neve és település 6 neve községeket kivéve valamennyi szerződéses helyszínre beszerezte és telepítette a klórozó berendezéseket, illetve ezt település 6 neve és település 7 neve községben is részben megvalósította. Ez utóbbi részteljesítés is elegendő mértékű volt azonban már ahhoz, hogy a felperes a próbaüzemet valamennyi helyszínen lefolytathassa, az ezzel kapcsolatos jegyzőkönyveket a I/F/2. számú melléklet tartalmazza, illetve a sikeres próbaüzemeket igazolják a 2015. évi próbaüzemi záró- és laborvizsgálati jelentések (I/F/7. számú melléklet), de ugyanezt alátámasztják az alperes által 5/A/3. szám alatt csatolt határozatok is.

[64] Az alperes perbeli védekezése következetlen volt, tekintve, hogy település 7 neve és település 6 neve településeket kivéve a perbeli további öt településen nem vitatta a felperes által végzett szolgáltatást, így a klórozó berendezések beszerzését, beszerelését és beüzemelését, csupán a település 6 neve és település 7 neve településeken történt részleges teljesítés kapcsán állította, hogy azokat nem a felperes végezte el. A projektet a különböző településeken történt beruházások ellenére egységesen kezelték a felek, ezért életszerűtlen és indokolatlan, hogy miért település 6 neve és település 7 neve településeken ne végezte volna el a szerződés szerinti kötelezettségét a felperes. Emellett a fentiekben megjelölt telepítési és beüzemelési dokumentumok valamennyi településen a felperesi teljesítést igazolják, így az alperes ezt cáfoló védekezését az ítéltábla sem fogadta el. Az előbbieket nem zárja ki, hogy a kivitelezést település 6 neve és település 7 neve településeken az alperes más vállalkozóval fejezte be és ez további költséget jelentett neki, ettől függetlenül öt településnél teljes mértékű, míg az említett két település esetében a részteljesítéshez arányosított ellenszolgáltatásra a felperes jogosulttá vált.

[65] Az ezzel kapcsolatos, dokumentált elszámolás szerint az összes klórozó berendezés kapcsán kikötött 18 897 473 forint összegű ellenszolgáltatásból a felperes által kiállított 918/2015. és 928/2015. számú számlák alapján az alperes 12 785 090 forintot kiegyenlített – ezzel is elismerve a felperesi teljesítést –, és a fennmaradó 6 112 383 forint összegű követelésből is utóbb már csak a település 6 neve és település 7 neve települések klórozó berendezéseire kiszámlázott, összesen 3 141 726 forintot vitatta.

[66] A megismételt eljárásban lefolytatott szakértői bizonyítás annyiban valóban nem vezetett eredményre, hogy a szakértő azt állapította meg, a kivitelezés óta eltelt mintegy 6 évre és a bekövetkezett árváltozásokra figyelemmel – a tervek tételes költségvetések hiányában, a felsorolt alkatrészek pontos specifikációjának ismerete nélkül – tételes szakértői számítással utólag már nem végezhető el az arányok meghatározása, vagyis, hogy a felperes által alkalmazott díjcsökkentési mérték a két vízműnél megegyezik-e az el nem végzett szerződéses kötelezettségek ellenértékével. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság a szakértői vélemény figyelmen kívül hagyásával, a Pp. 279. § (3) bekezdése szerinti szabad mérlegelés útján, az egyéb perbeli bizonyítékok alapján állapította meg a felperesi követelés megalapozottságát és kötelezte az alperest 6 112 383 forint megfizetésére.

[67] Az alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévedett, amikor a bizonyítás eredménytelenségének következményeit nem a Pp. 265. § (1) bekezdésének 2. fordulataként megfelelően vont le. Eszerint a bizonyítás sikertelenségének következményeit annak a félnek kell viselnie, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valósnak fogadja el. Alperes kiemelte, a felperes állítása a település 6 neve és település 7 neve községek klórozóinak telepítése körében a követelt 3 141 726 forint összeg erejéig nem nyert bizonyítást, így a bizonyítás eredménytelenségének következményeit neki kell viselnie. Az alperes azért sem

értett egyet a törvényszék álláspontjával, mert a törvényszék által hivatkozott indok – az alperes viszontkeresetében rögzített tényállítások – már a részítéletben foglalt hatályon kívül helyezés előtt is a törvényszék rendelkezésére álltak, így erre figyelemmel szükségtelen volt a megismételt eljárásban lefolytatott szakértői bizonyítás.

[68] Az ítéltábla fenntartja a részítélete jogi indokolásában kifejtett álláspontját. A per azon szakaszában rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem lehetett kétséget kizáróan megállapítani a felperesi követelés összepszerűségének megalapozottságát. Kétségtelen, hogy már ekkor is rendelkezésre álltak az alperes viszontkeresetében tett nyilatkozatok, az ahhoz csatolt magánszakértői véleményben foglalt megállapítások, illetve a felek vonatkozó levelezései is, azonban az összepszerűség megállapítását az ítéltábla szakkérdésnek tekintette. Erre figyelemmel indokolt és nélkülözhetetlen volt a szakértői bizonyítás elrendelése és lefolytatása a megismételt eljárásban. A rendelkezésre álló nagyobb mennyiségű okirati bizonyíték alapján joggal volt feltételezhető, hogy a szakértő képes lesz kimunkálni a felperesi követelés összepszerűségét. A szakértő a kiegészített szakvéleményében részletesen indokolva alátámasztotta, hogy a kirendelésben megjelölt összepszerűség pontos számszaki meghatározása miért nem lehetséges szakértői módszerekkel, ezért a törvényszéknek azt kellett megvizsgálnia, hogy a bizonyítatlanság eredményét a felperesre kell-e terhelnie vagy más módon is megállapítható a felperes kereseti kérelmének megalapozottsága.

[69] A Pp. 279. § (3) bekezdése szerint a bíróság a kártérítés vagy egyéb tartozás összegét, ha az a szakértői vélemény vagy más bizonyíték alapján nem állapítható meg, a per összes körülményeinek mérlegelésével belátása szerint határozza meg.

[70] A Pp. e rendelkezésében rögzített, szabad belátás szerinti döntést el kell határolni a szabad bírói mérlegeléstől [Pp. 279. § (1) bekezdés]. A törvény ugyanis arra ad lehetőséget a bíróságnak, hogy a kártérítés vagy egyéb tartozás összegét, ha az szakértői vélemény vagy más bizonyíték alapján teljes pontossággal nem határozható meg, a per összes körülményeinek mérlegelésével saját belátása szerint határozhassa meg. Erre tehát a bíróságnak csak akkor van lehetősége, ha az összepszerűség bizonyítás útján nem állapítható meg. A szabad belátás alkalmazására csak az objektív bizonyíthatatlanság esetén kerülhet sor, nem alkalmazható akkor, ha a releváns tény a fél oldaláról bizonyítható lenne, de elmaradt a szükséges bizonyítás vagy az nem igazolta a tényállás valóságosságát. A szabad belátás nem lehet önkényes, a bíróság döntésének meg kell felelnie a helyes gondolkodás követelményének és a per anyagából következtethetőnek kell lennie, továbbá kellő meggyőző erővel kell bírnia (a Pp. 279. §-hoz fűzött miniszteri indokolás).

[71] A szakértői bizonyítást követően az elsőfokú bíróság helyesen abból indult ki, hogy az alperes képviselőjében személy 1 neve a 2016. november 24. napján e-mailben írt válaszában elismerte, hogy a klórozó rendszer település 6 neve és település 7 neve kivételével komplett, kész, működik. Az alperes fellebbezésében maga is idézi személy 2 neve műszaki vezető 2016. november 24. napján e-mailben írt válaszában azt, hogy település 6 neve és település 7 neve településeken a klórozó berendezés legminimálisabb elemei beszerelésre kerültek, ezek és az utóklórozó rendszerek üzemelnek. Az előbbiekből tehát az következik, hogy a felperes fellebbezéssel érintett követelése valamilyen mértékben minden bizonnyal megalapozott, hiszen azt az alperes maga is elismerte, hogy a felperes végzett vállalkozási tevékenységet ezen települések vízkezelési rendszerében is. Az a tény, hogy az elsőfokú bíróság az összepszerűség pontos meghatározásához figyelembe vette a perben rendelkezésre álló adatokat, okiratokat, nyilatkozatokat, még nem jelenti azt, hogy az összepszerűség a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján egyértelműen megállapítható lett volna, így az elsőfokú bíróság a per összes körülményeinek mérlegelésével, szabad belátása szerint határozhatta meg az alperest terhelő vállalkozói díjfizetési kötelezettség mértékét.

[72] Az elsőfokú bíróság helyesen abból indult ki, hogy a felperesi követelésben megjelölt település 6 neveen 58%-os, település 7 neveben 44%-os részteljesítéssel szemben az alperes a viszontkeresetéhez csatolt magánszakértői véleményben ennél magasabb: 69,3%-os, illetve 75,2%-os teljesítést ismert el.

[73] Helyesen mutatott rá a felperes a fellebbezési ellenkérelmében arra, hogy a bíróság által aggályosnak tekintett alperesi magánszakértői vélemény, mint szakértői vélemény bizonyítékként a perben nem használható fel, ugyanakkor, mint az alperes véleménye, álláspontja értékelhető, így nem kizárt, hogy a magánszakértői véleményben tett kijelentések, mint elismert tartozások a felperesi követelés összecszerúságának megállapításához kiindulópontként szolgálhassanak. Ezt a megközelítést erősíti meg az a körülmény, hogy maga az alperes is átvette, saját beadványában szerepeltette a szakértői táblázatot.

[74] Összegezve: a Pp. 279. § (3) bekezdése által rögzített, szabad belátás szerinti mérlegelés elvének alkalmazása jelen perben azt jelentette, hogy az elsőfokú bíróságnak a felperesi követelés, illetve az alperesi elismerés közötti értékhatárban kellett megállapítania a felperesi követelés összecszerúságát. Az elsőfokú bíróság a kereseti követelésen nem terjeszkedhetett túl (Pp. 2. § (2) bekezdés), ezért az alperesre kedvezőbb, az alperes viszontkeresetében megjelölthöz képest alacsonyabb, a felperes keresetében megjelölt összegben állapította meg a település 6 neve és település 7 neve településeken telepített klórozókra vonatkozó vállalkozói díj összegét.

[75] Az elsőfokú bíróság Pp. 279. § (3) bekezdés szerinti bizonyíték mérlegelése annyiban pontosításra szorul, hogy a megismételt eljárás során beszerzett szakértői vélemény nem hagyható teljes egészében figyelmen kívül a bizonyítékok köréből. A szakértői bizonyítás ugyanis nem tekinthető teljes egészében eredménytelennek. Amint jelen határozat tényállásában külön rögzítésre került, a szakértő csupán arra nézve nem talált elég alapadatot, hogy tételes szakértői számítások útján határozza meg az arányokat. Lényeges azonban, hogy elemezte a felek ezzel kapcsolatos elektronikus levelezését, és egybevetette az alperes műszaki vezetője által 2016. november 29-én közölt harmadik személy szakcégtől beszerzett tételes árajánlatot mindkét helysége vonatkozóan, valamint a felperes 2016. november 29-én, december 5-én, valamint december 16-én adott válaszüzeneteit. Az utolsó üzenet tételes szerelési és alkatrészlistát beárazva közölt a még hátralévő munkákra nézve. Mindezek alapján a szakértő tételes számítás nélkül, szakértői becslés útján, közvetett úton, nagyságrendileg alá tudta támasztani a felperes által alkalmazott arányosítás helyességét. Ehhez kapcsolódóan logikailag elfogadható azon felperesi hivatkozás is, hogy a szakértő nem vette figyelembe a szerelési díjat, csak az anyagköltségeket, ennek figyelembevétele ugyanis emeli a szakértői becsléssel meghatározott készülségi arány mértékét. A kifejtettek alapján az ítéltábla azt hangsúlyozza, hogy a szakértői vélemény is nagyságrendileg alátámasztotta azt az arányosítást, amelyet a felperes alkalmazott a két klórozó berendezésekkel kapcsolatos követelés meghatározásakor. Az elsőfokú bíróság által lefolytatott mérlegeléssel helyesen figyelembe vett egyéb peradatok mellett tehát a szakvélemény is a keresetet alátámasztó érdemi bizonyítéknak tekintendő.

[76] Az alperes az öt terhelő perköltség vonatkozásában – székhelyváltozásra hivatkozva – kérte a teljesítési határidő meghosszabbítását lehetőség szerint 2023. július 15. napja utáni időpontra.

[77] A Pp. 344. § (2) bekezdése értelmében, ha ez a felek méltányos érdekeinek mérlegelése alapján, illetőleg a kötelezettség természete miatt indokoltnak mutatkozik, a bíróság a határozatában megjelölt 15 napnál rövidebb vagy hosszabb teljesítési határidőt is megszabhat, vagy elrendelheti a kötelezettségnek részletekben történő teljesítését is.

[78] A felperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az alperes perköltség fizetési kötelezettsége teljesítési határidejének megváltoztatására irányuló fellebbezési kérelem

elutasítását, mivel álláspontja szerint a fellebbezésben megjelölt érv nem indokolja a teljesítési határidő meghosszabbítását.

[79] Az ítéltábla osztja a felperes álláspontját, az alperes által hivatkozott székhelyváltozás ugyanis önmagában nem indokolja a perköltség megfizetésére megállapított határidő meghosszabbítását; a felperes mintegy 4 éve a számlázással esedékessé tett, utóbb jogszerűnek bizonyult követelésének kiegyenlítésére irányuló méltányos érdekét mindenképpen sértené az alperesi fizetési határidő további meghosszabbítása.

[80] Az előbbiekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét nem érintve a megfellebbezett rendelkezéseit az indokolás kiegészítése mellett a Pp. 383. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta.

[81] Az eredménytelenül fellebbező alperes a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni a felperes másodfokú eljárási költségét. A felperes jogi képviselőjének ügyvédi munkadíját az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (3) és (5) bekezdése alapján állapította meg.

Szeged, 2023. március 23.

Dr. Hámori Attila s.k.
a tanács elnöke

Dr. Dobler László s.k.
előadó bíró

Dr. Tolna András s.k.
táblabíró